

Täysistunto

Keskiviikko 9.12.2020 klo 14.00—15.41

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koulumatkatukilain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 236/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 17/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 17/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Mennään yleiskeskusteluun. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko.

Keskustelu

15.07 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi koulumatkatukilakia väliaikaisesti covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitusten ja niistä johtuvien poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vuoksi. Opiskelijoiden koulumatkakustannusten tukemisen turvaamiseksi koulumatkatukilakiin ehdotetaan lisättäväksi poikkeussäännös, jolla joustavoitetaan väliaikaisesti koulumatkatuen myöntämisedellytyksiä. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi koulumatkatukilakiin väliaikaisesti uusi 3 b §, jolla mahdollistettaisiin voimassa olevan koulumatkatukilain 3 §:n 3 momentissa säädettyistä koulumatkojen määrää ja ajoittumista koskevista edellytyksistä poikkeaminen silloin, kun opiskelijan päivittäisten koulumatkojen määrä on vähentynyt covid-19-epidemiaan liittyvien opetusjärjestelyjen muutosten vuoksi.

Ehdotettu säännös turvaa sen, että koulumatkatukeen oikeutetulle opiskelijalle voidaan myöntää koulumatkatukea tai lakkautetun koulumatkatuen maksamista jatkaa nykyistä joustavammin, jos opiskelijan päivittäisten koulumatkojen määrä on vähentynyt koronavirusepidemiasta johtuvien opetusjärjestelyjen vuoksi. Opiskelijalle ei seuraa lisäkustannuksia siitä, jos kodin ja oppilaitoksen välinen kulkeminen on epäsäännöllistä ja se johtuu koronavirusepidemiaan liittyvistä pitkittyneistä opetusjärjestelyjen muutoksista.

Koronavirusepidemian takia syksyllä 2020 on koulumatkatukea maksettu lokakuun loppuun mennessä yhteensä noin 900 000 euroa vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019. Kelasta saadun arvion mukaan kustannussäästö koko syyslukukauden 2020 osalta verrattuna syyslukukauteen 2019 on yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Yksistään lokakuussa 2020 koulumatkatukimenot ovat olleet 644 000 euroa vähemmän kuin lokakuussa 2019. Ilman lakimuutosta koulumatkatukimenot jäivät siten budjetoitua tasoa alemmaksi.

Esitys ei lisää valtion koulumatkatukimenoja, koska koulumatkatukea saavat kuitenkin vain ne opiskelijat, jotka olisivat muutoinkin saaneet tukea opiskeluolosuhteiden jatkuessa normaalitilanteiden mukaisina. Esityksellä ei myöskään ole merkittäviä vaikutuksia koulumatkatuen toimeenpanoon Kelassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 161/2020 vp

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Näillä saatesanoilla: tämä on erittäin hyvä esitys. — Kiitos.

15.10 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että myös koulumatkatukilakiin tehdään väliaikainen muutos covid-epidemiaan liittyvien rajoitusten ja niistä johtuvien poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vuoksi. Tarkoituksena on siis joustavoittaa väliaikaisesti myös koulumatkatuen myöntämisedellytyksiä, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tuossa jo kertoikin.

Tosiaankin tämän esityksen mukaan koulumatkatukeen oikeutetulta opiskelijalta edellytettäisiin nykyistä lakia vähemmän eli ainoastaan vähintään ne kahdeksan koulumatkatukeen oikeuttavaa edestakaista matkaa kuukaudessa, jos siis koulumatkojen määrä on epidemian takia vähentynyt. Tämä säännös turvaa tietenkin sen, että jos lapsi tai nuori on oikeutettu koulumatkatukeen, niin silloin hänelle voidaan myöntää koulumatkatukea, tai jos koulumatkatuki on ehditty lakkauttaa, niin sen maksamista voidaan jatkaa nykyistä joustavammin, jos tosiaan koulumatkojen määrä on vähentynyt näitten poikkeusjärjestelyjen vuoksi. Elikkä tästä ei nyt seuraa opiskelijalle lisäkustannuksia, jos koulun ja kodin välillä kulkeminen on epäsäännöllistä ja se johtuu tästä koronavirusepidemiasta — elikkä ”sarjassamme koronavirushaaleja”. Pieni asia, mutta tärkeä niille, joita se koskee.

15.11 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tosiaan hieman erikoinen päivä, kun tulee hyviä lakiesityksiä peräkkäin. On tärkeää varmistaa, että opiskelutoimintaa voidaan toteuttaa mahdollisimman turvallisesti ja sen hetkisiä koronaviruspandemiaan liittyviä suosituksia noudattaen. Lainsäädäntömme mahdollistaa opetuksen järjestämisen eri muodoissa, joten on tärkeää myös turvata opiskelijoiden koulumatkatuki poikkeustilanteissa niin, että opiskelijat pystyvät siirtymään vaivattomasti etäopetukseen, kuitenkin huomioiden välttämätön lähiopetuksen tarve.

15.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Oikeastansa vain näistä kaikista koronalaieista, mitä täällä nyt esitellään jälleen kerran: Tulee vain itselleni mieleen tällä kokemuksella, mitä täällä talossa olen ollut, että ehkä olisi hyvä, että meillä olisi meidän laeissamme pikkuisen joustavuutta. Esimerkiksi jos ajatellaan Kelaa, niin Kelallakin olisi mahdollisuus sitten joustavasti hoitaa näitä asioita, ettei tarvitsisi ensin tehdä jotakin lakimuutosta ja sitten se tuodaan pelkästensä koronaa koskien, kun näitä muitakin tällaisia tilanteita saattaa olla. Ymmärrän oikein hyvin senkin, että ainahan lakien pitää olla eksakteja, että ne ovat sitten oikeudenmukaisia ja niiden toimeenpanossa ollaan kaikille tasavertaisia, mutta siitä huolimatta minä sanoisin, että ehkä tämä on opettanut myös meille päätöksentekijöille ja lainsäätäjille hieman sellaista, että me otamme vähän erilaisia tilanteita huomioon, kun me teemme täällä näitä lakeja, koska se mielestäni olisi sitä rationaalista toimintaa — kun elämä on arvaamatonta ja ihmisten elämässä on monenlaisia tilanteita, niin se myös antaisi mahdollisesti sille toimeenpanijallekin vähän erilaisia vapauksia, totta kai ottaen huomioon sen, että tasavertaisuus säilyy. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 161/2020 vp

15.13 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle hyvästä esityksestä, ja kiitos sivistysvaliokunnalle erinomaisesta työstä. Tällaiset uudistukset tässä tilanteessa ovat erittäin tervetulleita. Tässä on ihan selkeästi harkittu syvällisesti, mitä on tehty. Olen hyvin kiitollinen. Ja silloin kun on kiitoksen paikka, niin on myöskin hyvä se lausua. — Kiitos.

15.14 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Todellakin kiitokset valiokunnalle hyvästä ehdotuksesta ja täsmennyksistä. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko osui kyllä naulan kantaan, koska tilanne on se, että joustoa tähän toimintaan tarvitsisi kyllä normaalioloissakin. Monta kertaa jostain asiasta meillä kansalaiset antavat palautetta, että eikö teillä nyt ole minkäänäköistä älliä siinä hommassa, kun on tällainen säädetty. Usein se johtuu siitä, että siitä laista on tehty sellainen, ja on ehkä liiankin paljon haettu ehkä sitä, että ei olisi väärinkäytöksiä tai vastaavia. Joskus niitten tulkinnat ja toteuttaminen menevät vähän haasteellisiksi ja tulee jopa vähän naurettaviakin päätöksiä. Näitä kaikennäköisiä juttuja olisi hyvä kyllä katsoa, että saataisiin normaalioloissakin lainsäädäntö järkeväksi tällaisilta osilta, mitkä tässäkin ehdotuksessa nyt pandemian aiheuttaman erikoistilanteen takia ovat. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 236/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.